

บทที่ 6

บทสรุป และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อทำความเข้าใจถึงบทบาทของโทรทัศน์ในการกำหนดประเด็นต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องของการเมือง ซึ่งจะส่งผลต่อการกำหนดทิศทางการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของประเทศในช่วงระยะเวลาหนึ่งจนกว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงหรือเลือกตั้งใหม่ ในช่วงก่อนการเลือกตั้ง 13 กันยายน 2535 อย่างไรก็ตาม และรายการทางโทรทัศน์ที่มีส่วนในการชี้นำทางการเมืองมีลักษณะเนื้อหาอย่างไร โดยอาศัยแนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดวาระและทฤษฎีผู้กรองสาร เป็นแนวทางในการวิจัย

สำหรับระเบียบวิธีวิจัยที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือ การบันทึกเทปรายการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับทางสถานีโทรทัศน์ทั้ง 5 ช่อง เป็นเวลา 2 เดือน (14 กค. - 12 กย.35) ซึ่งมีเทปที่ใช้ในการบันทึกครั้งนี้รวมทั้งสิ้น 200 ม้วน ๆ ละ 3 ชั่วโมง จากนั้นได้นำเทปดังกล่าวมาพิจารณาคัดเลือกวิเคราะห์เฉพาะรายการที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งที่แต่ละสถานีจัดได้มีขึ้นเป็นการเฉพาะกิจอย่างแท้จริง รวมทั้งสามารถบันทึกได้อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอไม่ต่ำกว่า 80 เปอร์เซ็นต์ ของจำนวนครั้งที่ออกอากาศทั้งหมด ผลจากการศึกษาคั้งนี้ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า โทรทัศน์มีบทบาทสำคัญต่อการกำหนดประเด็นชี้นำทางการเมือง ในฐานะสื่อที่ให้ความรู้และค้นหาความจริงเมื่อเพื่อเตือนให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของการเลือกตั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงก่อนการเลือกตั้ง 13 กันยายน 2535 ซึ่งขึ้นอยู่กับประเด็นหรือเนื้อหาของการชี้นำของรายการทั้ง 4 รายการที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา คือ

1. รายการซัพจรเลือกตั้ง ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 อสมท. ทุกวัน ๆ ละ 15 นาที โดยมีรูปแบบรายการ 3 แบบ คือ รายงานข่าวการเมืองสั้น ๆ รายงานติดตามการหาเสียงของนักการเมือง และรายงานพิเศษเกี่ยวกับปัญหาของบ้านเมืองซึ่งมีคุณสมบัติยุวชนทหารรุ่น และคุณยุพา เพ็ชรฤทธิ์ เป็นผู้ดำเนินรายการ
2. รายการเส้นทางสู่สภาเลือกตั้ง' 35 ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบก ช่อง 7 ทุกวันจันทร์-ศุกร์ คั้ง ๆ ละ 15 นาที มีรูปแบบรายการ 3 แบบ คือ สรุปข่าวการเมืองสั้น ๆ สัมภาษณ์นักการเมืองว และ กฎ กติกา มารยาท เกี่ยวกับระเบียบและกฎหมายเลือกตั้ง โดยมีคุณพิชญ์ นิลกลัด เป็นผู้ดำเนินรายการ
3. รายการช่อง 9 สัจจรสู่สนามเลือกตั้ง ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสี ช่อง 9 อสมท. ทุกวันอาทิตย์และวันจันทร์คั้งละ 2 ชั่วโมง รูปแบบรายการเป็นรายการอภิปราย

เชิงสนทนา โดยสัญจรไปยังภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ เชิญผู้สมัครรับเลือกตั้งของภาคนั้น ๆ มาเป็นวิทยากรตอบคำถามต่าง ๆ โดยมีคุณสุทธิชัย หยุ่น เป็นผู้ดำเนินรายการ

4. รายการเดินหน้าหาผู้แทน ออกอากาศทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 ทุกวันจันทร์-ศุกร์ ครั้งละ 1 ชั่วโมง มีรูปแบบรายการหลากหลายมากถึง 10 แบบ คือ มิวสิควิดีโอ สัมภาษณ์ รายงานข่าว วิเคราะห์ข่าว ละครใบ้ การ์ตูนการเมือง สารคดีพิเศษ ข่าวเจาะ ละครสั้น และคำพูดปริศนา โดยมี ดร.เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง และคุณเกษมสันต์ วีระกุล สลับกันเป็นผู้ดำเนินรายการ

จากการวิเคราะห์รายการทั้ง 4 รายการดังกล่าวทราบว่า ประเด็นเนื้อหาที่เกี่ยวกับการเมืองที่ทั้ง 4 รายการนำเสนอ รวม 4 ประเด็นใหญ่ ๆ คือ

1. ประเด็นเนื้อหาที่เกี่ยวกับนโยบายของพรรคการเมือง
2. ประเด็นเนื้อหาที่เกี่ยวกับแนวทางในการเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตย
3. ประเด็นเนื้อหาที่เกี่ยวกับความขัดแย้งทางการเมือง
4. ประเด็นเนื้อหาที่เกี่ยวกับผลสำรวจความนิยม (POLL)

ซึ่งแต่ละประเด็นทุกรายการจะเน้นการเสนอในลักษณะการให้ความรู้ และค้นคว้าหาความเป็นจริงที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อพิจารณาในการตัดสินใจเลือกตั้งของประชาชนต่อไป ซึ่งจากประเด็นต่าง ๆ ดังกล่าวได้สะท้อนไปยังบทบาทของแต่ละรายการในฐานะสื่อทางโทรทัศน์ กล่าวคือ

1. บทบาทในการให้ข่าวสารข้อมูลทางการเมือง ซึ่งทุกรายการจะมีการรายงานข่าวความเคลื่อนไหวทางการเมืองที่เกิดขึ้นในแต่ละวันต่อผู้ชมทุกครั้ง
2. บทบาทในการให้ความรู้ด้านการเมือง ซึ่งแต่ละรายการได้หยิบยกหรือคัดเลือกเนื้อหาในการให้ความรู้ทางการเมือง เสนอผู้ชมแตกต่างกัน กล่าวคือ

รายการซีพอร์เลือกตั้งเน้นให้ความรู้เกี่ยวกับนโยบายการแก้ปัญหาของพรรคการเมืองเพื่อให้ผู้ชมใช้เป็นข้อพิจารณาในการเลือกตั้ง ซึ่งทางรายการไม่สามารถเจาะลึกถึงนโยบายที่ชัดเจนเพื่อประโยชน์แก่ประชาชนได้อย่างแท้จริง เพราะแต่ละพรรคจะมีนโยบายกว้าง ๆ ไม่แตกต่างกัน

รายการเส้นทางสู่สภาเลือกตั้ง 35 เน้นให้ความรู้เกี่ยวกับระเบียบและกฎหมายเลือกตั้ง เพื่อให้ผู้ชมทราบ และเข้าใจถึงแนวทางการเลือกตั้งที่ถูกต้องในระบอบประชาธิปไตย

รายการช่อง 9 สัญจรสู่สนามเลือกตั้ง เน้นให้ความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมของนักการเมืองที่ลงสมัครผู้แทน และบางคนที่เป็นอดีตรัฐมนตรี เพื่อให้ผู้ชมตระหนักถึงพฤติกรรมของผู้สมัคร สส. บางคนและใช้เป็นข้อพิจารณาในการเลือกตั้งต่อไป

รายการเดินหน้าหาผู้แทน เน้นให้ความรู้เกี่ยวกับความเป็นมาและพฤติกรรมของนักการเมืองที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์พฤษภาคม 2535 เพื่อตอกย้ำความทรงจำต่อเหตุ

การณดังกล่าวแก่ผู้ชมเพื่อจะได้ใช้เป็นข้อพิจารณาในการเลือกผู้แทนที่จะไม่ทำให้เกิดเหตุการณ์เช่นในอดีตอีก

3. บทบาทในการเฝ้าระวังภัยและค้นหาความเป็นจริง ซึ่งได้แก่รายการช่อง 9 สัญจรสู่สนามเลือกตั้ง และรายการเดินหน้าหาผู้แทน ที่เสนอบทบาทดังกล่าวอย่างเด่นชัดในการนำเสนอเน้นประเด็นความขัดแย้งทางการเมือง เพื่อโยงไปถึงพฤติกรรมที่แท้จริงของนักการเมือง เสมือนจะค้นหาความจริงใจของนักการเมืองที่เสนอตัวให้ประชาชนเลือกเป็นผู้แทน ทั้งยังได้เชื่อมโยงไปยังเหตุการณ์เดือนพฤษภาคม 2535 เสมือนจะเตือนภัยแก่ประชาชนต่อการเลือกผู้แทนที่ไม่ดี หรือเลือกคนผิดอาจจะประสบกับเหตุการณ์เช่นในอดีตที่ผ่านมาก็ได้

ข้อจำกัดของงานวิจัย

ข้อจำกัดของการวิจัยในครั้งนี้ คือ ข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดเก็บอย่างกระตือรือร้นในช่วงระหว่างเวลาดังกล่าว ทำให้ระบบการจัดเก็บไม่ดีพอ จึงเป็นอุปสรรคต่อการวิจัย ทั้งผู้วิจัยยังได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างจริงจังในปี 2537 ขณะที่ข้อมูลได้ถูกเก็บไว้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 จึงทำให้บางครั้งไม่สามารถติดตามสอบถามข้อมูลอื่น ๆ เพิ่มเติมได้

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยต่อไป

สำหรับงานวิจัยที่จะสานต่อจากงานวิจัยครั้งนี้ คือ การเปรียบเทียบประเด็นชี้นำทางการเมืองครั้งนี้กับครั้งต่อไปว่า มีลักษณะเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร ซึ่งจะทำให้ทราบถึงการพัฒนาทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยของประเทศ และการพัฒนาการนำเสนอรายการดังกล่าวทางสื่อโทรทัศน์ด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับการจัดทำรายการเฉพาะกิจเพื่อส่งเสริมการเลือกตั้ง ผู้วิจัยใคร่ขอแสดงความคิดเห็นไว้ดังนี้

1. การนำเสนอรายการดังกล่าว ควรเสนอประเด็นที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมอย่างแท้จริง และผู้นำเสนอควรจะวางตัวเป็นกลาง ในฐานะสื่อมวลชนซึ่งมีหน้าที่ในการเสนอข่าวสารทุกด้านอย่างเป็นธรรม และค้นคว้าหาความจริงเพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

2. ควรให้ออกาสแก่ประชาชนในการเสนอความเห็นอย่างเสรีมากขึ้น ซึ่งจะมีส่วนในการค้นคว้าหาความจริงตามที่ประชาชนต้องการอย่างแท้จริงมากกว่าที่ชี้นำมากเกินไป